२८. फुलपाखरू आणि मधमाशी

• ऐका. वाचा.

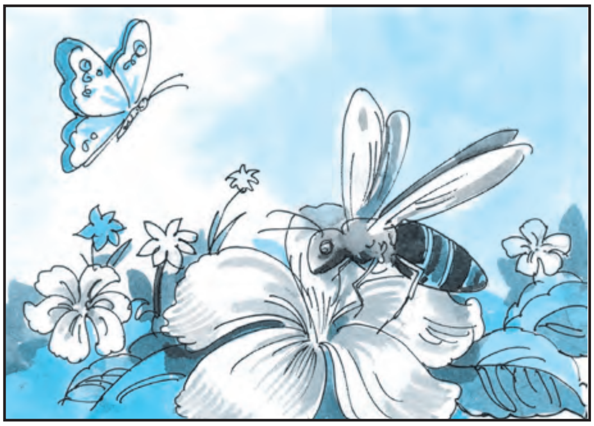

(सकाळी बागेत एक फुलपाखरू स्वच्छंदपणे फिरत आहे. एक मधमाशी त्याच्याजवळ येते.)

फुलपाखरू : काय ग मधू, इतक्या घाईनं कुठे चाललीस?

मधू : अरे, मध गोळा करायला.

फुलपाखरू : थांब ना जरा. बघ आजची सकाळ किती सुंदर आहे!

मधू : हो रे, तिकडचं कारंजं बघ कसं थुईथुई नाचतंय.

फुलपाखरू : बागेतली फुलझाडं किती सुंदर दिसताहेत! फुलांचा सुवास सगळीकडे दरवळतो आहे.

मधू : मंद वारा सुटला आहे. कसं छान वाटतंय; पण मला थांबायला वेळ नाही.

फुलपाखरू : थांब थोडा वेळ. आपण या गुलाबाच्या फांदीवर बसून जरा गप्पा मारूया.

मधू : नको रे बाबा! इकडे तिकडे तुझ्यासारखा मजेत वेळ घालवायला मला सवड नाही. मी सकाळपासून निघाले खरी, पण मध काही गोळा करून झालेला नाही.

फुलपाखरू : मध गोळा करण्याचं काम कुणी दिलं तुला?

मधू : आमच्या राणीमाशीनं दिलं.

फुलपाखरू : अगं, तरीपण तुला थोडा वेळ घालवायला काय हरकत आहे?

मधू : तुझं मन मोडायला वाईट वाटतं मला, पण करणार काय? काम तर कुणाला चुकलेलं नाही बाबा!

फुलपाखरू : काय गं, एवढा मध गोळा करून तुला काय मिळणार? शेवटी ती माणसांचीच धन ना!

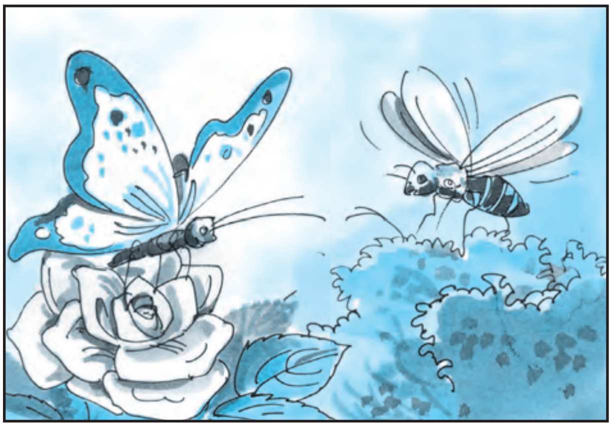

मधू : असं कसं? आम्हांलाही मध लागतोच ना! मध किती औषधी आहे आणि किती उपयोगी पडतो ते तुला माहीत आहे.

फुलपाखरू : हो. मधात औषधी गुण असतात, हे खरं आहे का गं?

मधू : अरे, मध हा औषधीच आहे.

फुलपाखरू : मध मला खूप आवडतो; पण माझ्याशी गप्पा मारायला तुला वेळ नाही, हे मात्र मला बिलकुल आवडत नाही.

मधू : कामात मग्न राहणं, यातसुद्धा आनंद असतो. तुझंच बघ ना! तुझ्यासारख्या सुंदर फुलपाखराला बघून किती आनंद

होतो! इतरांच्या डोळ्यांना तू सुख देतोस. हेही तू करत असलेलं कामंच आहे की!

फुलपाखरू : खरं सांगू का! तू इतरांना मोठेपणा देतेस, तोच तुझा चांगुलपणा आहे.

मधू : तसं नाही रे ! तुझे विचार खूप चांगले आहेत. त्यामुळे तुला सगळेच चांगले दिसतात, म्हणून तुला तुझ्यातला मोठेपणा दिसत नाही.

(असे म्हणत मधमाशी निघून गेली. फुलपाखरू तिच्याकडे पाहतच राहिले.)

– बाळ गाडगीळ

शब्दार्थ : **स्वच्छंदपणे** – मनात येईल तसे. **दरवळणे** – पसरणे. **मग्न असणे** – पूर्णपणे रमून जाणे.

स्वाध्याय

प्र. १. कोण ते लिहा.

(अ) बागेत स्वच्छंदपणे फिरणारे.
(आ) कामात मग्न असणारी.
(इ) थुईथुई नाचणारे.

प्र. २. जोड्या जुळवा.

'अ' गट		'ब' गट	
(१)	सुंदर	(अ)	मध
(२)	औषधी	(आ)	सुवास
(३)	मंद	(इ)	सकाळ
(४)	दरवळणारा	(ई)	वारा

प्र. ३. तुम्हांला काय काय पाहिल्यानंतर आनंद होतो?

प्र. ४. एक, मध यांसारखे पाठात आलेले शब्द लिहा. (बाराखडीतील एकही चिन्ह नसलेले शब्द.)

प्र. ५. खालील शब्दांना 'दार' शब्द जोडा. नवीन शब्द तयार करा.

उदा., ऐट – ऐटदार.
चमक, दुकान, माल, चोप, भाल, खास, आम, गमती, रुबाब, वजन.

प्र. ६. खालील शब्दांना 'पणा' शब्द जोडून नवीन शब्द बनले आहेत. वाचा. शब्द वापरून वाक्ये लिहा.

चांगुलपणा, मोठेपणा, लहानपणा, वेगळेपणा, मोकळेपणा, सोपेपणा, कठीणपणा.

AXZHN6

उपक्रम : १. फुलपाखरांविषयीच्या कविता मिळवा. वर्गात म्हणून दाखवा.
२. फुलपाखरांची चित्रे मिळवा. वहीत चिकटवा.

- **वाचा. लक्षात ठेवा.**
  फुलपाखरे नाजूक असतात.
  त्यांना पकडू नका. इजा करू नका.

ओळखा पाहू!
उंचाडी मान, फताडे पाय,
वाळवंटात डुगडुग जाय.

- कुंडीवरील शब्दांचे विरुद्धार्थी शब्द पानांवर आहेत. योग्य जोड्या जुळवा व लिहा.

- खालील दोन फुलांवरील शब्दांचे मिळून योग्य जोडशब्द तयार करा व पिशवीवर लिहा.

उदा., गोरगरीब.

- खाली दिलेले पाठ क्र. १ ते १५ मधील नवीन शब्द व त्यांचे अर्थ वाचा. याचप्रमाणे इतर पाठांतील नव्याने परिचित झालेल्या शब्दांचा अर्थ समजून घेऊन तुमचा शब्दसंग्रह तयार करा.

शब्दार्थ
दूर – लांब.
निरखून पाहणे – लक्षपूर्वक पाहणे.
मोहक – सुंदर
तुडुंब भरणे – काठोकाठ भरणे.
जाहली – झाली.
आणिक – आणि.
बटबटीत – मोठाले, विद्रूप.
ध्यान – विशिष्ट रूप.
गाठणे – पोहचणे.
अपुला – आपला, स्वतःचा.
कांती – तेज.
प्रभातकाळ – पहाट, सूर्योदयाचा काळ.
संध्यासमयी – संध्याकाळी.
न्हाऊ घालणे – अंघोळ घालणे.
झूल – बैलांच्या अंगावर टाकण्यात येणारे रंगीत व नक्षीदार कापड.
बाशिंग – बैलांच्या डोक्याला बांधण्याचे आभूषण.

शब्दार्थ
दिन – दिवस.
धाड्धाड् आपटणे – जोरजोरात आदळणे.
पाऊस धोऽ धोऽ कोसळणे – खूप जोराचा पाऊस पडणे.
गुणगुणणे – हळू आवाजात गाणे.
पानांआड – पानांमागे.
बिलगणे – प्रेमाने मिठी मारणे.
मंजूळ – ऐकायला गोड.
तीर – काठ.
लता – वेल.
वृक्ष – झाड.
सुमन – फूल.
लव्हाळी – पाण्यात किंवा पाण्याजवळ वाढणारी एक वनस्पती.
आम्रतरू – आंब्याचे झाड.
शीतल – थंड.
घट – मातीचा घडा (माठ).

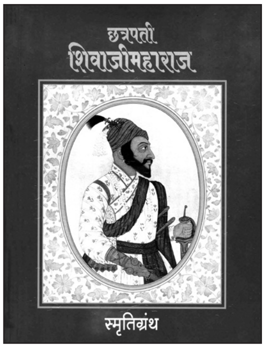

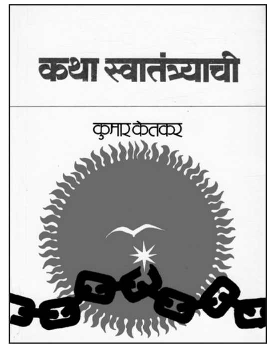

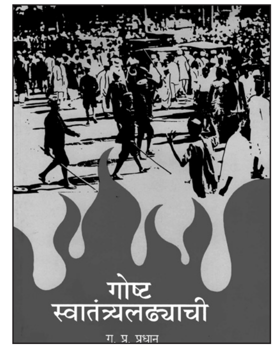

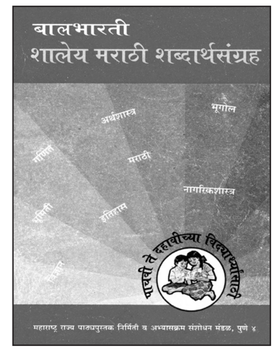

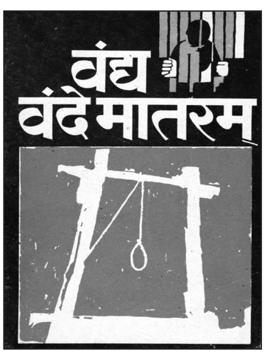

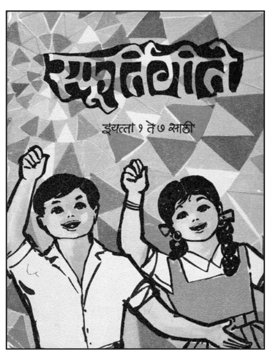

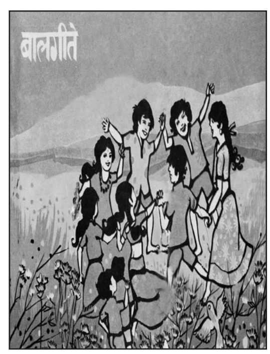

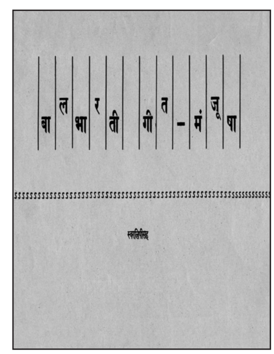

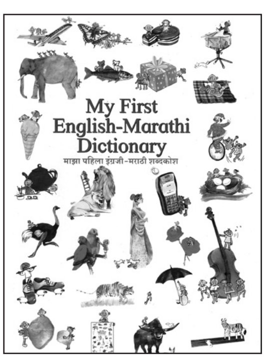

- पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पाठ्येत्तर प्रकाशने.
- नामवंत लेखक, कवी, विचारवंत यांच्या साहित्याचा समावेश.
- शालेय स्तरावर पूरक वाचनासाठी उपयुक्त.

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेत स्थळावर भेट द्या.

साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.

ebalbharati

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव) - ☎ २८७७१८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३९१५११, औरंगाबाद - ☎ २३३२१७१, नागपूर - ☎ २५४७७१६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०९६५

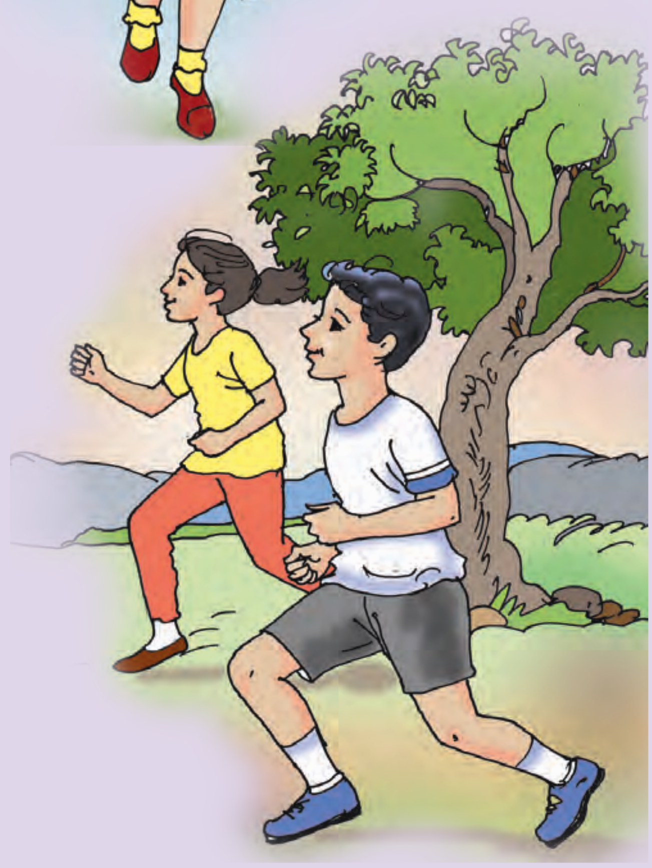

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

मराठी सुलभभारती इयत्ता पाचवी

₹ २५.००